

Vísindi fyri eygu og oyru

Í nýggju ljósu hølunum hjá Granskarasetrinum iNOVA verður nú gjørt klárt til at hýsa Vísindavøkuni 2014, har almenningurin kann fáa innlit í, hvat rørir seg í føroyskari gransking beint nú.

Fríggjadagin 26. september fara granskarar við framløgum og fram-sýningum at lýsa og vísa fólki, hvat tey arbeiða við, hvat teirra arbeiði verður brúkt til, og hvønn týðning tað hevur fyri fólk í Føroyum.

Allir granskingarstovnarnir fara at hava básar í høllini á iNOVA. Á básunum fara starvsfólk á stovnunum at standa, sum eru fús at greiða frá, hvat tey fáast við, og svara spurningum. Á fleiri básum verður eisini møguleiki at síggja og royna ymiskt, sum hevur við gransking at gera. Á Vísindavøkuni í fjør bar

millum annað til at síggja og nerta við ymisk fiskasløg, at smakka feitan og soltnan mat og at kanna blóðsukur og fitiprosent í kroppinum.

Næmingar og lærarar frá Studentaskúlanum í Hoydølum fara eins og undanfarin ár at hava ein bás, har teir sýna fram og gera ymiskar royndir.

Fyrirpartin frá kl. 8.15 til kl. 13.30 eru 11 ymiskar framløgur á skránni. Hesin parturin av tiltakinum er skipaður serliga fyri miðnámskúlanæmingar, sum hava meldað seg til at hoyra framløgurnar,

men onnur eru vælkomn, um pláss er. Framløgurnar snúgva seg um alt frá málmenning hjá føroyskum børnum til heilsukanningar, umhvørvisávirkan í móðurlívi, religi-ónskritikk og talufrælsi og ávirkan av veðurlagnum á vistskipanina á landgrunninum.

Kl. 15 verður Vísindavøkan formliga sett við røðu frá nýggja formanninum fyri Granskingarnevndina. Eisini verður boðið kaffi og køka.

Seinnapartin frá kl. 15.30 til kl. 17.45 verða aftur 5 framløgur

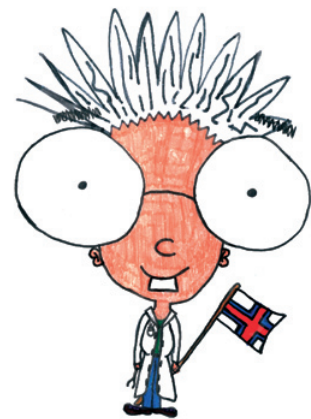
á skránni. Hesar framløgur eru ætlaðar øllum. Tá verður millum annað høvi at hoyra um buldrið á Viðareidi og heitu kelduna í Kollafirði, um oljuleiting í føroyskum øki, nú fleiri turrrir brunnar eru boraðir, og um hvussu tað ber til at fáa gleði av tunglyndi.

Um kvöldið kl. 19.30 verður kvöldseta við ymsum lættari innsløgum og onkrum góðum at eta og drekka afturvið frá Føroya Bjór. Kl. 20.30 verður heiðurslønin fyri bestu miðling av gransking handað.

Eitt øki á Vísindavøkuni verður

serliga til børn og ung. Har verður ymiskt at nerta við og royna, og skipað verður eisini fyri onkrari kapping.

Á økinum hjá Granskingarráðnum verður ein kafé, har møguleiki verður fyri at bukka beinini eina løtu og prátta við fólk. Ókeypiss kaffi, te og smákakur verða at fáa. Her verður ymiskt virksemt, sum gestirnir kunnu royna. Høvi verður at hitta starvsfólk frá Granskingarráðnum og fáa kunning um ES-granskingarsamstarvið og um annað virksemt hjá ráðnum.

Vísindavøka kring alt Evropa

Vísindavøka er føroyski parturin av tiltakinum European Researchers' Night. Hetta er eitt tiltak, sum verður fyriskipað í býum kring alt Evropa á hvørjum ári fjórða fríggjadag í september. Fyrsta Researchers' Night varð hildin í 2005, fyrsta Vísindavøkan var í 2008.

Endamálið við Researchers' Night er at økja um áhugan fyri gransking og fyri granskingarúrslitum í samfelagnum. Tað verður gjørt við at skapa karmar, har almenningur og granskarar kunnu hittast í einum kveikjandi og hugnaligum umhvørvi.

Tiltøkini kring Evropa eru sera ymisk. Tey, sum fyriskipa, gera sjálvi av, hvussu tiltøkini skulu vera í teirra landi ella býi.

Nógva staðni hava granskingarstovnarnir opið hús á Researchers' Night, so almenningurin sleppur at síggja, hvussu granskarar arbeiða. Eisini eru ymisk tiltøk á almennum stöðum, har granskarar vísa og greiða frá sínum granskingarúrslitum.

Á Vísindavøkuni verður dentur serliga lagdur á tað, sum fer fram innan føroyska granskingarheimin, men víst verður eisini, hvussu vit eru ein partur av evropiska granskingarsamstarvinum.

Gransking skal miðlast á vanligum máli

Granskingarráðið fer aftur í ár á Vísindavøkuni at lata einum fólki heiðursløn og 5.000 krónur fyri gott avrik at miðla gransking. Endamálið við heiðurslønini er at varpa ljós á kynstrið at miðla gransking alment.

Heiðurslønin kann latin einum granskara, miðlafólki ella øðrum, sum á greiðan og lætt skiljandi hátt hevur lýst granskingarúrslit. Hetta kann vera í útvarps- ella sjónvarpssendingum, í greinum, fyrilestrum, bókum, plakatum ella øðrum.

– Hegni at miðla gransking er ein dygd, sum Granskingarráðið fegin vil vera við til at varpa ljós á og heiðra. Tað hevur alstóran týðning, at granskarar og onnur á greiðan og kveikjandi hátt greiða fólki frá nýggjum granskingarúrslitum og sjónliggera, hvønn týðning hesi úrslit hava fyri fólk og samfelag, sigur Annika Sølvará, stjóri í Granskingarráðnum.

Heiðurslønin varð latin fyrstu ferð í 2012, tá til Dorete Bloch, professara. Í 2013 fekk Pál Weihe, yvirlækni og granskari, Miðlaheiðurslønina.

Eggjar til at halda fram

Pál Weihe er fegin um heiðurslønina, sum hann fekk í fjør.

– Tað stimbrar og eggjar meg til at halda fram við mínum arbeiði. Tað er hugaligt hjá mær at vita,

at føroyska samfelagið virðir tað arbeiðið, sum eg geri, hóast nógv stríð hevur verið um míni granskingarúrslit, sigur hann.

Pál Weihe heldur tað hava alstóran týðning, at granskarar kunna almenningin um tey úrslit, ið standast av granskingini.

– Tað er ein ávisur vandi fyri, at granskarar sita fordjúpaðir í sínum egna tilfari og skriva altjóða greinir, ið verða lisnar av starvsfeløgum úti í heimi. Vit kunnu koma í ta stöðu, at granskingarúrslit ongantíð verða umrødd í tí umhvørvi, har granskingin er gjørd. Serliga tá tað snýr seg um samfelagsligar og heilsuligar spurningar hevur tað ógvuliga stóran týðning, at tey úrslit, granskararnir koma til, verða miðlaði aftur til tað samfelagið, ið granskingin snýr seg um, sigur hann.

– Vit skylda fólki, sum luttaka í granskingini, at tey fáa nakað afturfyri. Og tað hevur eisini stóran týðning at vísa teimum, sum játta pengarnar til granskingina, at nýggj vitan verður framleidd. Til dømis hava vit á Deildini fyri Arbeids- og Almannaheilsu funnið

Pál Weihe fekk heiðurslønina í fjør

fram til, at perfluoreraði evnir, ið verða brúkt til at impregnera alt frá pizzabakkum til regnklæðir, hava negativt árin á immunskipanina hjá børnum. Sjálvandi skal henda vitanin miðlast væl og virðiliga út til vanligar miðlar í einum máli, sum fólk skilja, sigur Pál Weihe.

Fleiri uppskot

Granskingarráðið hevur fingið fleiri góð uppskot um, hvør skal hava Miðlaheiðurslønina í ár.

Ein dómsnevnd við umboðum frá felagnum Føroysk Miðlafólk, Fróðskaparsetrinum og Granskingarráðnum fer at finna besta boðið millum innkomnu uppskotini. Vinnarin verður kosin á Vísindavøkuni fríggjakvöldið 26. september.

Dómsnevndin fer at meta innkomnu uppskotini út frá hesum evnum:

Miðling á einum høgum stigi til ein breiðan skara

Evnini at fanga fólk uttan fyri granskingarheimin og samstundis varðveita eitt høgt fakligt stig innan gransking eins og miðling.

Íkast til at økja um fatanina av gransking fyri samfelagið

Evnini til við greiðari miðling at økja um fatanina av, hvussu stóran týðning gransking hevur fyri samfelagið.

Fangandi og kjakkveikjandi miðling

Evnini til at miðla á ein fangandi og kjakkveikjandi hátt og harvið verða við at byggja brýr millum vísindaliga heim og samfelagið annars.